

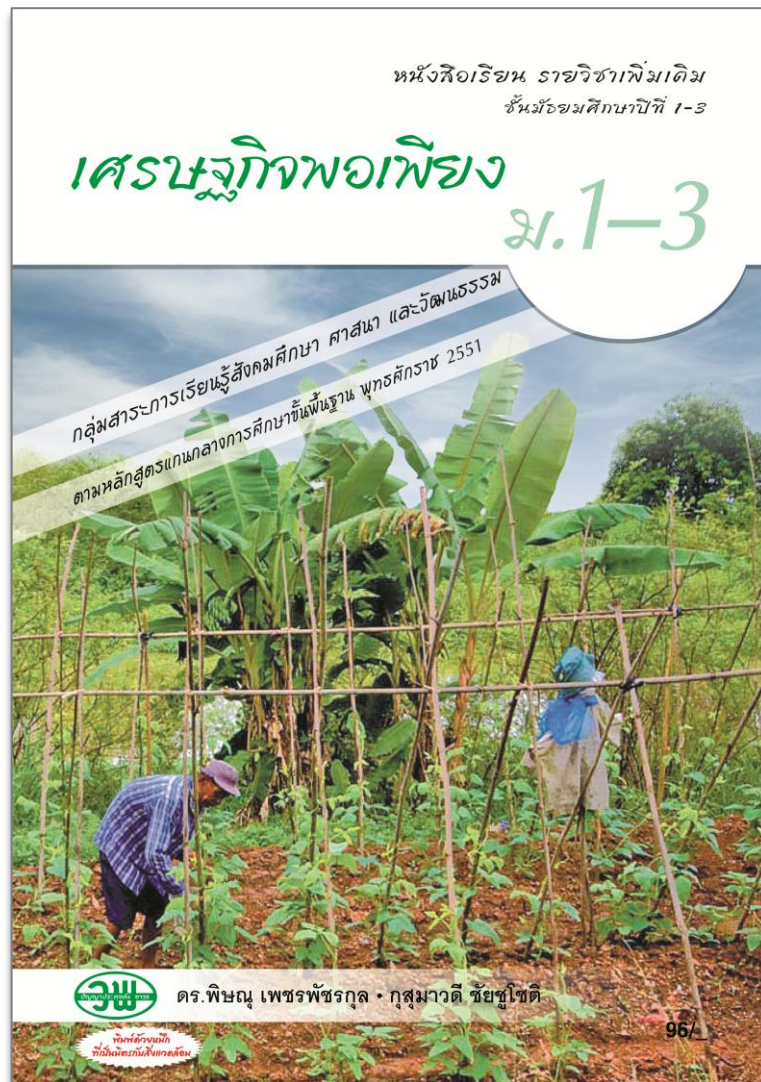
เอกสารเสริม

สำหรับใช้คู่กับ

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม เศรษฐกิจพอเพียง ม. 1-3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด มุ่งมั่นที่จะร่วมพัฒนาการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ สำหรับให้ครูและนักเรียนใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ของสำนักพิมพ์ได้รับความเชื่อถือมาเป็นเวลานาน

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ข้อมูลในสื่อการเรียนรู้บางเรื่องที่เคยแพร่ไปแล้วได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หากครูและนักเรียนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ก็จะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์สูงสุดและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สำนักพิมพ์จึงได้จัดทำ **“เอกสารเสริม”** ข้อมูลความรู้ที่เป็นปัจจุบัน สำหรับให้ครูและนักเรียนได้นำไปใช้

● ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาช้านาน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณา 5 ประการ คือ

1. **กรอบแนวคิด** เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. **คุณลักษณะ** ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. **คำนิยาม** ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1) **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. **เงื่อนไข** การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นจะต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1) **ความรู้** ประกอบด้วยความรู้รอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2) **คุณธรรม** ประกอบด้วยการมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. **แนวทางปฏิบัติ** ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

● หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

บรมนาถบพิตร

การทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงยึดการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีคุณละเอียดยรอบคอบและทรงคิดค้นหาแนวทางเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่า และควรยึดเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท เพื่อให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติตลอดไป

หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ
ระเบิดจากข้างใน	ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ
แก้ปัญหาที่จุดเล็ก	ปลูกป่าในใจคน
ทำตามลำดับขั้น	ขาดทุนคือกำไร
ภูมิสังคม	การพึ่งตนเอง
องค์รวม	พออยู่พอกิน
ไม่ติดตำรา	เศรษฐกิจพอเพียง
ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน
ทำให้ง่าย	ทำงานอย่างมีความสุข
การมีส่วนร่วม	ความเพียร: พระมหาชนก
ประโยชน์ส่วนรวม	รู้ รัก สามัคคี
บริการรวมที่จุดเดียว	

● แนวคิดทฤษฎีใหม่ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่เป็นหลักวิชาการจัดการเกษตรที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงคิดค้นขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นต้น คือ ครอบครัวยุทธศาสตร์รายย่อยบริหารจัดการพื้นที่ทำกินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ พื้นที่ขุดสระ พื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่ปลูกพืชไร่พืชสวน และพื้นที่อยู่อาศัย เพื่อให้เกิดการผลิตที่พออยู่พอกิน ขั้นกลาง คือ รวมเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมเพิ่มผลผลิตและจำหน่ายอย่างมีพลัง ต่อรอง และขึ้นก้าวหน้า คือ สร้างเครือข่ายนอกชุมชนเพื่อหาแหล่งทุนมาร่วมลงทุนและพัฒนา ทุกขั้นตอน เน้นความมัธยัสถ์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริอาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบ พื้นฐานและแบบก้าวหน้า ได้ดังนี้¹

ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกร เป็น เศรษฐกิจพอเพียงแบบ พื้นฐาน เทียบได้กับ “ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1” ที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่ง น้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่เพียงพอ แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภค โดยมีข้อ สมมุติว่า จากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำจะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อบริโภคยังชีพในระดับหนึ่ง ได้ และใช้ที่ดินส่วนอื่น ๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นใน ระดับครอบครัว

ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็น เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุม “ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2” เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการ ที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กร ต่าง ๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้ว ก็จะรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม และส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและ

¹โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สารานุกรมไทย ฉบับเฉลิม พระเกียรติในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2550.

ความสามารถของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดยรวมหรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้น ๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็น เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุม “ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 3” ส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย การสร้างความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้จะประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่ประกอบด้วยชุมชน องค์กร และธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ในทุก

● การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

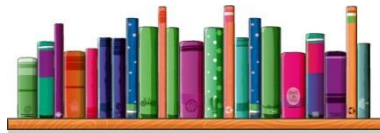
การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งแนวทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม คือ เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดิน และทรัพยากรภายในชุมชน โดยแนวทางการดำเนินการมีดังนี้¹

1. สร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนให้มีขีดความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา มีจุดยืนทางความคิด มีธรรมาภิบาลในการบริหารและพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน
2. ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่และการต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน
3. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายอุตสาหกรรมในพื้นที่กับเศรษฐกิจชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติเพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการประกอบธุรกิจ การสนับสนุนการประกอบธุรกิจแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว

¹ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) [ออนไลน์], (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th> [10 มีนาคม 2560]

4. สนับสนุนการให้ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่ชุมชนและครัวเรือน การปรับองค์การการเงินของชุมชนให้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินในระดับหมู่บ้านหรือตำบลที่ทำหน้าที่ทั้งการให้กู้ยืมและการออม และจัดตั้งโครงการเงินฐานรากโดยมีธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

5. สนับสนุนชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ บริการ และการจัดการทรัพยากรในชุมชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลคุณภาพชีวิตประชาชน โดยเปิดรับสมาชิกทุกคนในท้องถิ่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ ผลักดัน พ.ร.บ. โฉนดชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรในพื้นที่ร่วมกัน

● การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย¹

การเชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทยที่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนที่สุด คือ กระบวนการในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึง ชุมชนที่มีสมาชิกเต็มไปด้วยจิตสำนึกสาธารณะร่วมกัน มีความเอื้ออาทร คุณธรรมและเมตตาธรรม ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานศักยภาพ และการพึ่งพาตนเองของชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ด้วยเหตุที่ว่า หากชุมชนมีความเข้มแข็งแล้ว ก็หมายถึงปัจเจกชนในระดับจุลภาคย่อมมีทั้งปริมาณและคุณภาพที่จะสร้างความเจริญเติบโตในระดับมหภาคได้ แต่ถ้าชุมชนไม่มีความเข้มแข็งก็ยากลำบากในการพัฒนา

จากแนวคิดของการสร้างชุมชนเข้มแข็งและแนวปฏิบัติที่ได้ดำเนินการมาเพื่อการพัฒนาชุมชนในประเทศไทยจะเห็นได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยดี และนำมาซึ่งการประสบความสำเร็จในชุมชนจำนวนมากที่มีความเข้มแข็งบนพื้นฐานของหลักคุณสมบัติ 3 ข้อของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ

ความพอประมาณ คือ มีการพัฒนาชุมชนโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นมากเกินไป มีความพอกินพอใช้เป็นพื้นฐาน มีการผลิต การบริโภค การออม หรือการลงทุนที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป มีการแบ่งปัน ร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามความเหมาะสม เป็นชุมชนที่มีความเอื้ออาทร สมานฉันท์ โดยเน้นหลักการแห่งการพึ่งพาตนเองก่อน จึงค่อยแสวงหาการพึ่งพาจากภายนอก การพัฒนาชุมชนเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ก้าวกระโดดบนพื้นฐานความเสี่ยง แต่เน้นการเจริญเติบโตแบบมีขั้นตอน และมีความมั่นคง

ความมีเหตุผล คือ มีการพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสมกับศักยภาพและเหตุปัจจัยของแต่ละชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจ สังคม ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม โดยไม่ลอกเลียนแบบแนวทางพัฒนาของผู้อื่นมาโดยตรง ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงของชุมชนของตน

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ มีการเตรียมตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากในชุมชนเองหรือจากนอกชุมชนโดยไม่ประมาท โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่จะนำผลเสียมาสู่ชุมชน จึงมีการเตรียมตัว

¹โครงการสาธิตนุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สารานุกรมไทย ฉบับเฉลิมพระเกียรติในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2550.

ป้องกันไว้ก่อน ตั้งแต่การกระจายความเสี่ยงในการผลิตต่าง ๆ มีการออมหรือการประกันภัย มีการจัดตั้งสวัสดิการสังคมต่าง ๆ เพื่อพร้อมช่วยเหลือกันและกันในยามวิกฤต ตลอดจนมีการรักษาความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงไว้

ทั้งนี้ การพัฒนาชุมชนควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของเงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการ คือ

เงื่อนไขความรู้ การพัฒนาชุมชนควรเกิดจากการระดมความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนในการใช้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดูงาน และการใช้แนวความคิดเชิงเหตุผลวิทยาศาสตร์ในวิทยาการด้านต่าง ๆ ผสมผสานกับความรู้และภูมิปัญญาเดิมของชุมชนที่มีอยู่ และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันด้วยความรอบคอบระมัดระวัง เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนมีความเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

เงื่อนไขคุณธรรม ชุมชนที่พัฒนาจนเข้มแข็งจะเน้นการสร้างคุณภาพคนเป็นประเด็นหลัก เพราะเชื่อว่าสมาชิกชุมชนที่ดี มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรพยายาม และอดทนต่อความยากลำบากได้ย่อมเป็นปัจจัยหลักในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ดังนั้น การประยุกต์หลักการทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การศึกษาอบรม ตลอดจนการอนุรักษ์ระบบคุณค่าที่ดีในชุมชนมาใช้ประโยชน์จึงเป็นแนวทางในการสร้างระบบคุณธรรมในชุมชนให้เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อแก้ไขป้องกันปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด หนี้สิน อันอาจนำมาซึ่งการล่มสลายของชุมชน

● การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) คือ การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างสมดุลและมีเสถียรภาพในระยะยาว โดยคำนึงถึงผลกระทบและข้อจำกัดด้านคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและข้อจำกัดอื่น ๆ การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงไม่จำเป็นจะต้องมีการเติบโตในอัตราที่สูงมาก แต่มีความเจริญเติบโตในอัตราที่เหมาะสมกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นอาจจะทำให้รายได้โดยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ นั้นเสื่อมโทรมหรือหมดสิ้นไป หรือทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เป็นพิษต่อมนุษย์ จึงทำให้การพัฒนาไม่ยั่งยืนในระยะยาว

หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การสร้างความสมดุลระหว่าง 3 มิติของการพัฒนา อันได้แก่¹

1. **มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน** ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายรายได้ให้เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนที่มีรายได้น้อย

¹ สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ, สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2556.

2. **มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน** ซึ่งเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีผลิตภาพสูงขึ้น ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

3. **มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน** ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ การปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับ และทำลายมลพิษนั้นได้ โดยให้สามารถผลิตมาทดแทนทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้

ทั้งนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสังคมที่เป็นสังคมธรรม-รัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐานในการผลิต เพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

กระแสการพัฒนาที่ยั่งยืนได้มีการเผยแพร่มาเป็นเวลานาน ซึ่งการประชุมระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนถูกจัดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2515 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยการประชุมระดับโลกที่สำคัญ มีดังนี้

พ.ศ. 2515	การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมมนุษย์ (United Nations Conference on Human Environment–UNCHE)
พ.ศ. 2535	การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development–UNCED)
พ.ศ. 2540	การประชุมรีโอ+5 (Rio+5)
พ.ศ. 2545	การประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development–WSSD หรือ Rio+10)
พ.ศ. 2555	การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development –UNCSD หรือ Rio+20)

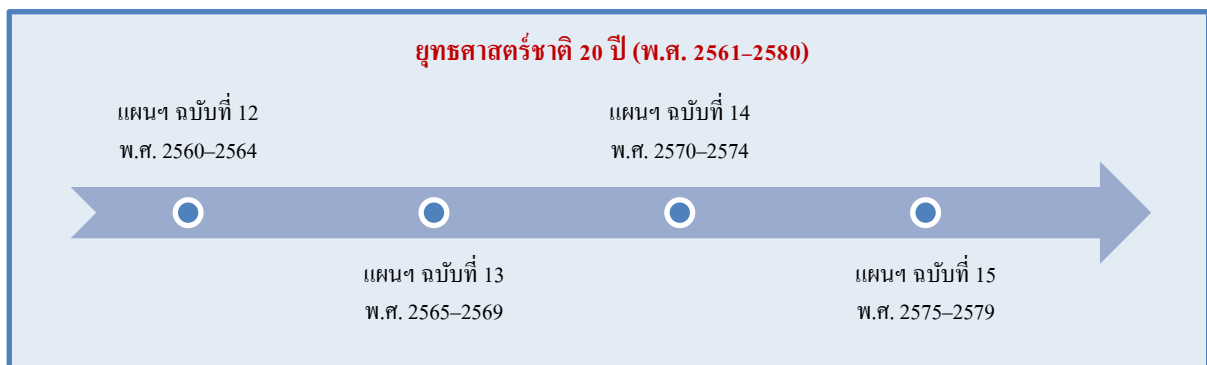
ประเทศไทยได้ดำเนินการเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศก็นำมาปรับใช้ได้ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม ทั้งนี้ ได้มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ ดังนี้

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545–2549) มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดทางสายกลางเพื่อให้ประชาชนรอดพ้นวิกฤต และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนต่อไป

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาประเทศแบบบูรณาการที่มุ่งให้เกิดสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่จะสร้างสังคมที่เป็นสุข มีการพัฒนาและการเติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ขจัดปัญหาความยากจน และมุ่งส่งเสริมแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสีเขียว

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาของชาติฉบับปัจจุบัน โดยมีหลักการสำคัญ คือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ยึดวิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2580 ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำ และขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม และยึดหลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปีที่ต่อ ยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว

เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2580

เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2580 เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ทั้งนี้ เป้าหมายประเทศไทยในปี 2580 ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันนั้นพิจารณาจากทั้งประเด็นหลักและลักษณะของการพัฒนา ลักษณะฐานการผลิตและบริการสำคัญของประเทศ ลักษณะของคนไทย และสังคมไทยที่พึงปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจและสังคมไทย

มีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ”

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเทศไทยได้ลงมติรับรองเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี 2559-2573 ภายใต้วรรณามือของสหประชาชาติในเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 โดยต้องบรรลุในอีก 15 ปีข้างหน้า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวาระการพัฒนาใหม่ของโลกที่จะเป็นแรงกดดันในห่วงโซ่การผลิตในอนาคตที่มุ่งเน้นความเชื่อมโยงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการ 5Ps ได้แก่ ประชาชน (People) โลก (Planet) ความมั่งคั่ง (Prosperity) สันติภาพ (Peace) และความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ประกอบด้วยเป้าหมาย 17 ข้อ ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร

เป้าหมายที่ 3 ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน

เป้าหมายที่ 4 ส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้

เป้าหมายที่ 5 สร้างความเท่าเทียมทางเพศสตรีและเด็กหญิงทุกคน

เป้าหมายที่ 6 จัดการน้ำอย่างยั่งยืนและพร้อมใช้สำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 7 ให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานที่ยั่งยืนได้ตามกำลังของตน

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 9 ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 สร้างเมืองและการตั้งถิ่นฐานที่ปลอดภัย

เป้าหมายที่ 12 สร้างรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก

เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

เป้าหมายที่ 17 สร้างความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

● เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานเป็นแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ไม่ประมาท ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ให้รอดพ้นจากวิกฤต มีความมั่นคงและยั่งยืนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ส่วนทฤษฎีใหม่เป็นหลักวิชาการจัดการเกษตรที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงคิดค้นขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริมี 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การผลิต ขั้นที่ 2 การรวมพลังในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ และขั้นที่ 3 การร่วมมือกับแหล่งเงิน (ธนาคาร) และแหล่งพลังงาน

เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์จึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน เนื่องจากสหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตามความต้องการหรือผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์โคนม

● แนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจึงประกอบอาชีพด้านการเกษตร และแม้ว่าสินค้าการเกษตรจะสร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่เกษตรกรผู้ผลิตกลับมีรายได้อยู่ในระดับต่ำกว่าสาขาการผลิตและบริการอื่น ๆ มาก อีกทั้งประสบกับปัญหานี้สินและการกู้ยืมเงินนอกระบบ ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องเร่งหาทางแก้ไข การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) จึงมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขา โดยแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรสามารถสรุปได้ดังนี้¹

¹ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) [ออนไลน์], (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th> [10 มีนาคม 2560]

1. เสริมสร้างฐานการผลิตภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร รวมทั้งจัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่หาได้ กลุ่มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น และส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์กรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น

2. สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตด้านพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พันธุ์สัตว์น้ำ เทคโนโลยีการเพาะปลูก และการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้าที่เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงได้ และพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม

3. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทั้งในกลุ่มสินค้าที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ และขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง

4. เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดยเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่มให้เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเกษตร โดยอาศัยแนวคิดและกระบวนการสหกรณ์เป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต วิจัย พัฒนา และใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพเพื่อต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร และสร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้านในการเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป สร้างมูลค่า และโอกาสในด้านการตลาดจากการส่งออกทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน

5. ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร ส่งเสริม ขยายผล และพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ รวมถึงการทำเกษตรกรรมตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และควบคุมการใช้สารเคมี การเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

6. พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยพัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านเกษตรให้มีความถูกต้องแม่นยำ เชื่อถือได้ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผนด้านการเกษตรโดยใช้การตลาดนำ รวมถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง และการพัฒนาระบบเตือนภัยการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ สร้างบุคลากรด้านการเกษตรโดยการผลิตเกษตรกรรุ่นใหม่หรือดำเนินนโยบายบัณฑิตคืนถิ่น และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย

